

Gruvberget

Bevarande- och utvecklingsplan
2022- 2030

**BODENS
KOMMUN**

Gruvberget. Bevarade- och utvecklingsplan.

Uppdragsgivare

Kommunstyrelsen, företräd i arbetet av Johan Gröhn, kommunalråd

Styrgrupp

Lars Andersson, plan- och exploateringschef

Mats Berg, kommunchef

Conny Bergwall, VD Boden Näringsfastigheter

Thomas Fägerman, VD Boden Business park

Stefan Johansson, förvaltningschef Samhällsbyggnadsförvaltningen

Arbetsgrupp

Erland Berg, enhetschef, Park- och skogsenheten

Ellinor Isaksson- Larsson, samhällsstrateg, Fysisk planering

Cecilia Kvibacke, affärsledare verksamheter, Fysisk planering

Emma Lundqvist, samhällsstrateg, Fysisk planering

Alf Wennskog, verksamhetsutvecklare, Kultur, fritid och ungdom

Foto/snedbilder/flygfoton

Om inte annat anges i figurtext löpande i dokumentet: Bodens kommun/ KOMM

Innehållsförteckning

1. Introduktion	4
1.1 Dialog vid framtagande av bevarande- och utvecklingsplanen	5
2. Gruvbergets funktion i Boden	6
2.1 Aktuella planer i anslutning till Gruvberget	6
3. Bevarande och utveckling	8
3.1 Tillgänglighet och information	9
3.2 Skogen och kalkkällan	10
3.3 Gruvbergets topp med skidbacke	11
3.4 Stig- och ledssystem	13
3.5 Cykel	14
3.6 Skoter	14
3.7 Att samas i skogen	15
4. Rutiner och skötsel	16

1. Introduktion

Gruvberget är ett viktigt tätortsnära friluftslivs- och rekreationsområde. Området nyttjas frekvent av föreningar och är välbesökt av kommunmedborgare. På Gruvberget finns höga naturvärden så som exempelvis över 150 år gammal tallskog. På norra sluttningen finns en stor källa där orkidéer såsom norna och skogsfru återfinns. Bevarande- och utvecklingsplanen tar sikte mot år 2030 och beskriver en helhetsbild av framtidens Gruvberget. Syftet med Bevarande- och utvecklingsplanen är att fortsatt stärka och utveckla det rörliga friluftslivet samt bevara naturvärden på Gruvberget. Utvecklingen av Gruvberget ska bidra till arbetet med antagna nationella mål för folkhälsa, jämställdhet, miljömål samt åtaganden i CEMR- deklARATIONEN. Planen ska även främja arbetet med hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Ambitionen vid framtagande av Bevarande- och utvecklingsplanen är att i nära dialog med föreningar och kommunmedborgare skapa en gemensam målbild för Gruvbergets bevarande och utveckling. Ett stort tack till alla som engagerat sig genom att delta på föreningsträffar och tagit sig tid att svara på den digitala enkäten! Bevarande- och utvecklingsplanen ska ses som ett stöd i det fortsatta arbetet med att bevara och utveckla Gruvberget. När planen är beslutad kommer det att krävas ett stort engagemang från kommunen samt privatpersoner, föreningar, myndigheter, företag och organisationer för att genom samarbete förverkliga den gemensamma målbilden för Gruvberget.

*Johan Gröhn
Kommunalråd*

1.1 Dialog vid framtagande av Bevarande- och utvecklingsplanen

I arbetet med att fram Bevarande- och utvecklingsplan för Gruvberget har flertalet aktiviteter genomförts. Syftet med aktiviteterna har varit att samla in tankar, idéer och frågeställningar i ett tidigt skede. De synpunkter som kommit in utgör ett viktigt underlag till Bevarande- och utvecklingsplan.

Under hösten 2021 anordnades dialogträffar med föreningar som nyttjar och vistas på och kring Gruvberget återkommande med sin förening/verksamhet. Föreningarna har på träffarna beskrivit hur de nyttjar och visats på Gruvberget i dagsläget. Dialog har även förts om vilka utvecklingsmöjligheter de ser i området på kort- och långsikt samt vilka områden som är viktiga att bevara.

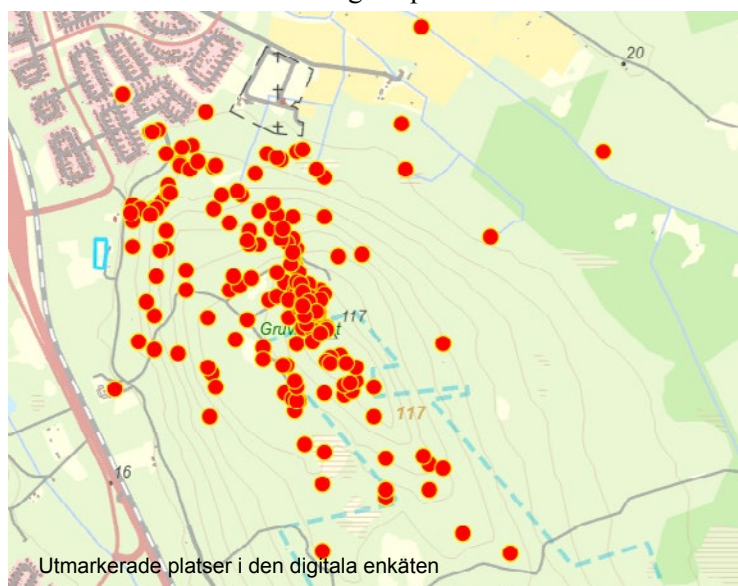
Under hösten 2021 har det också funnits möjlighet för allmänheten att lämna sina tankar och idéer om Gruvbergets bevarande och utveckling genom en digital kartenkät. I kartverktyget fanns det möjlighet att peka ut platser där en vistas och använder samt platser som kan utvecklas. Totalt svarade cirka 170 personer på enkäten och tyckte till om cirka 540 platser på Gruvberget.

Av de svarande var en majoritet i åldrarna 40- 64 år (54 procent). En stor andel har även varit i åldrarna 25- 39 år (27,5 procent). Störst andel av de svarande var kvinnor (cirka 60 procent).

Foto från föreningsträff

Under perioden 28 februari till och med 31 mars 2022 fanns möjlighet att lämna synpunkter på ett första förslag till plan. Detta beskrivs i dokumentet *Samrådsredogörelse*.

Utmarkerade platser i den digitala enkäten

Foto från träff med Friluftsrådet i Gruvbergsstugan

2. Gruvbergets funktion i Boden

Gruvberget har under lång tid använts för rekreation i olika former som exempelvis bär- och svampplockning, promenader, fågelskådning, mm. Friluftsförbundet har under lång tid bedrivit verksamhet med sin bas i stugan på bergets topp. Området används främst för olika ungdomsverksamheter under alla årstider. Vintertid omfattar bland annat skidåkning, så väl utförsåkning som på turskidor, samt snöskopromenader. Barmarksperioden omfattar olika kurser och barn och ungdomsverksamhet i många former.

Sävast CK cykelklubb har skapat slingor för så kallad Mountain bike cykling av olika längder och svårigheter vilket området är väl lämpat för. BK pilen bågskytteklubb har sedan många år haft sin verksamhet vid vägen öster om berget. Där har det skapats ett mycket väl lämpat område för deras verksamhet. Det finns en klubbstuga samt ett område för bågskytte som ligger avskilt men även i närhet av kollektivtrafik för tillgänglighet.

Det går en skoterled genom området som ger möjlighet att ta sig till skidbacken samt att passera ut söderut och norrut. Lederna följer till stor del de befintliga kraftledningsgatorna men skär igenom området längs främst befintliga skogsvägar och stigar. Underhållet av lederna sker genom föreningarnas försorg med ett driftstöd från Bodens kommun. Skoterlederna är väl använda av så väl skoteråkare som skidåkare, promenader samt cykling (Fatbike) och ger goda möjligheter för alla som vill ta sig ut i naturen oavsett sätt. Delar av skoterlederna är inte tillgängliga under barmarkperioden då de bitvis är dragna över myrar samt vattendrag.

2.1 Aktuella planer i anslutning till Gruvberget

I anslutning till Gruvberget pågår detaljplanprocesser. Dessa innebär att förslag till detaljplan som omfattar möjligheten att etablera industri, kontor och odlingar inom området Boden Industrial Park (BIP) samt förslag till detaljplan som avser tillskapandet av en infrastrukturkorridor som sammanlänkar befintlig rv97 och stambanan med väg och industrispår för järnväg till BIP. Detta för att skapa möjlighet till hållbara transporter.

Inom förslag till detaljplan som omfattar infrastrukturkorridoren ska tillgängligheten till Gruvberget säkerställas. För att tillgängliggöra Gruvberget och dess områden för det rörliga friluftslivet och för oskyddade trafikanter föreslås en gång- och cykelväg från bostadsområdena i Södra Svartbyn

till Gruvbergsvägen. Passage av den nya vägen samt järnvägen sker planskilt genom port och/eller bro. Därtill möjliggör förslag till detaljplan även en ny planskild passage över infrastrukturkorridoren längre österut med anslutning mot Prost/Musikantvägen. Exakt placering kommer arbetas fram i och med detaljprojekteringen av infrastrukturkorridoren som påbörjas under våren 2022.

Utsikt från Gruvbergsstugan på Gruvbergets topp

3. Bevarande och utveckling

I arbetet med att ta fram förslag till plan har de idéer och tankar som har kommit fram i dialogerna tagits tillvara och ligger till grund till bevarande och utveckling på Gruvberget. Plankartan nedan visar helhetsbilden över framtidens Gruvberget och beskrivs vidare i detta kapitel. Bevarande- och utvecklingsplanen tar sikte mot år 2030. När det gäller klimatförändringar, biologisk mångfald och bevarande av naturvärden är det viktigt att planens inriktning omfattar kommande generationer och beskriver en bild för även nästkommande generationer bodensare.

Teckenförklaring

- Parkering
- Café
- Grillplatser
- Utsiktplats
- Entréer
- Vandringsled
- Cykelled
- Skoterled
- Spångsystem
- Fornlämning
- Nyckelbiotop "Kalkällan"
- Värdefull och skyddsvärd skog
- Förlängning av skidbacken med ny lift
- Område för cykel
- Skidlekområde
- Upplevelseslinga i naturen
- Infrastrukturområde

FORTSATT ARBETE:
I OCH MED NY INFRASTRUKTUR TILL BODEN
INDUSTRIAL PARK BEHÖVER TERRÄNGSPÅR
FLYTTAS. MÖJLIGHET TILL SAMMANKOPPLING
AV SPÅRSYSTEMET MOT NORRA SVARTBYN SKA
ÄVEN UTREDAS I DETTA SAMMANHANG.

3.1 Tillgänglighet och information

Utgångspunkten är att Gruvberget ska vara en plats för alla med hög tillgänglighet. Det ska vara lätt att hitta i området och ta del av de värden som erbjuds i form av rekreation, motion och upplevelser. Gruvberget är med sina goda kollektivtrafikmöjligheter och närhet till gång- och cykelstråk lättillgängligt även för besökare utan bil. Generellt behöver skyltningen till och i området förbättras. Förbättrade orienteringsmöjligheter minskar också de mentala avstånden inom området, vilket förhoppningsvis leder till att fler besökare väljer att ta sig till och vistas på Gruvberget. Inom området skulle även varje aktivitet gynnas av att tydliggöras på ett bättre sätt. För att underlätta för utomhuspedagogik kan informationsmaterial kopplade till lämpliga slingor läggas upp på kommunens hemsida, laddas ned via QR-kod eller via Bodenappen.

Huvuddelen av de som besöker Gruvberget kommer till fots från närliggande bostadsområden eller med bil. Entréerna till området är lokaliserade så att Gruvberget nås från fyra väderstreck. En av entréerna nås med bil, de övriga via stigar/leder. Entréerna ska vara utrustade med tydliga informationstavlor med karta över friluftsområdet och de ska i sin positionering indikera början på rekreationsområdet. Ett välkomnande entrétorg föreslås i anslutning till parkeringsplatserna uppe på Gruvbergets topp, där besökare kan bekanta sig med området och få den information som de behöver samt lära sig mer om exempelvis naturen i området och allemansrätten. Längs entréerna kan identitetsskapande åtgärder med fördel arbetas fram, som möter besökarna redan innan de har nått fram till friluftsområdet.

Det ska vara möjligt att ta del av Gruvberget även om man inte har förmågan att gå eller att färdas långa sträckor utan att vila. För att möta behovet av tillgänglighet för personer med nedsatt funktionsförmåga är det viktigt att någon del av Gruvbergets område tillgängliggörs för människor med svårighet att ta sig fram i ojämn terräng, till exempel via tillgänglighetsanpassade spångar utrustade med vilplan och avåkningskydd där både rullstolar och barnvagnar kan ta sig fram. Spångarna behöver också utrustas med ett långsgående naturligt ledstråk för personer med synnedsättning samt taktila orienterings- och informationstavlor. Det ska finnas möjlighet för alla att sitta ned i en vacker och väderskyddad miljö. Intill det tillgänglighetsanpassade området bör ett antal nya parkeringsplatser för rörelsehindrade anläggas. Det tillgänglighetsanpassade spångssystem anläggs med fördel längs del av vandringsleden på Gruvbergets platå.

3.2 Skogen och kallkällan

Skogen på Gruvberget erbjuder många sociala värden och är en viktig del att kunna erbjuda attraktiva rekreativsmöjligheter.

På Gruvberget finns gammal tallskog som i vissa delar är över 150 år. Den gamla tallskogen återfinns på sandig mark vilket gör att det finns rikligt med svamp och andra arter. Fågellivet är rikt med bland annat mesar och skogshöns. I och med klimatförändringarna blir bevarandet av skogsområden mycket viktigt. Träd och växlighet fungerar som kolsänkor och är effektiva på att ta åt sig och omhänderta stora mängder nederbörd.

På norra slutningen finns en stor kallkälla.

Denna del är har tydliga utströmningsområden i anslutning till de strandvallar som ligger som terrasser längs slutningen. Vid varje terrass med utströmning av vatten ändrar vegetationen skepnad och blir högrötsartad med högväxta ormbunkar, midsommarblomster, stensbär, ormbär med flera arter. I den sydligaste delen av kallkällan finns en tät aspdominerad lövskog inne i den annars grandominerade skogen längs den blöta slutningen åt norr. I denna

del finns ett flera kända och verifierade registreringar av skyddsklassade arter som norna, guckusko och skogsfru. Kallkällan ska återställas genom att befintlig uppdämning tas bort. Utgångspunkten är att Gruvberget ska erbjuda spännande platser med information om naturmiljöer om exempelvis växter och naturgeografi. Ett spångsystem föreslås även i området vid kallkällan. Detta för att tillgängliggöra miljöerna för besökare men även för att försiktighet ska vidtas vid användning och rörelse i denna del av området.

Naturmiljö på Gruvberget. Enetjärn natur AB

Naturmiljö på Gruvberget. Enetjärn natur AB

Naturmiljö på Gruvberget. Enetjärn natur AB

3.3 Gruvbergets topp med skidbacke

Gruvbergets topp ska ses som en målpunkt och utgångspunkt för aktiviteter på Gruvberget. Idag finns det en stuga med tillhörande administrativa ytor uppe på toppen av skidbacken. Stugan ägs av Friluftsförbundet som dels har den som central utgångspunkt för sin verksamhet i form av förråd, administration och möteslokal samt för försäljning av fika under vissa tider. Stugan skulle kunna samnyttjas av flera föreningar och har stor potential för caféverksamhet. Området på toppen föreslås utvecklas med skidlekområde i början av backen. Parkeringen ska vara tydligt uppmärkt och disponerad för olika trafikslag. Det ska till exempel finnas goda möjligheter att vända med skoter. Möjlighet till elladdning för bil och skoter ska finnas. Parkeringen vid nedre delen av skidbacken är endast avsedd för skoter. Utbyggnad av det sanitära är viktigt.

Gruvbergsstugan sommartid

FORTSATT ARBETE:

- I OCH MED NY INFRASTRUKTUR TILL BODEN INDUSTRIAL PARK BEHÖVER TERRÄNGSPÅR FLYTTAS.
- STIG- OCH LEDSYSTEMET BEHÖVER TILLSAMMANS MED FÖRENINGARNA INVENTERAS/ KARTLÄGGAS FÖR ATT MÖTA UPP OLIKA BEHOV. DELAR I SYSTEMET BEHÖVER ÄVEN PRIORITERAS FÖR OLIKA ÄNDAMÅL. I SAMBAND MED DETTA SKA ÄVEN BEHOV OCH EVENTUELL LOKALISERING AV UTEGYM UTREDAS.

3.4 Stig- och ledsystem

Strövområdet på Gruvberget har flera olika typer av leder och spår av varierande längd, karaktär och svårighetsgrad. Vandringslederna och stigarna uppe på höjden av Gruvberget ska bevaras och utvecklas för att tillgängliggöras för fler målgrupper. Besökare ska ledas längs särskilda stråk fram till målpunkter för exempelvis grillplatser och vindskydd för att minska slitaget i naturen. Belysning vid grillplatserna i anslutning till Gruvbergsstugan är viktigt. Längs tillgänglighetsstigen behövs flera sittplatser med armstöd anläggas för vila och återhämtning. Barnens stig som ligger i anslutning till Gruvbergsstugan ska utvecklas och breddas i sitt utbildningssyfte. Vid utveckling av stig- och ledsystemet ska vissa sträckor tillgängliggöras för särskilda målgrupper exempelvis Mullestig för barn och unga samt tillgänglighetsstig för funktionsnedsatta.

Exempel på naturlek i Skrylle skogen i Lund. Källa: www.skrylle.se

Stig på Gruvberget

Exempel på naturlek i Skrylle skogen i Lund. Källa: www.skrylle.se

FORTSATT ARBETE:

- STIG- OCH LEDSYSTEMET BEHÖVER TILLSAMMANS MED FÖRENINGARNA INVENTERAS/ KARTLÄGGAS FÖR ATT MÖTA UPP OLIKA BEHOV. DELAR I SYSTEMET BEHÖVER ÄVEN PRIORITERAS FÖR OLIKA ÄNDAMÅL. I SAMBAND MED DETTA SKA ÄVEN BEHOV OCH EVENTUELL LOKALISERING AV UTEGYM UTREDAS.

3.5 Cykel

Området kring Gruvberget har ett mycket rikt stigsystem med gynsam topografi för cykling. För att skapa bra förutsättningar för att utveckla möjligheterna till cykling på Gruvberget behöver de slingor som idag upplevs svåracyklade ses över. Stig- och ledsystemet behöver tillsammans med cykelklubben och andra föreningar kartläggas för att kunna identifiera prioriterade stråk för cykling och åtgärder. Det kan handla om att bryta ny stig förbi hindret och på andra ställen genom grävning och eller fylla upp med finkornigt grus/stenkross för att förhindra slitage. Särskilt område i västra delen av Gruvbeget, på väg upp mot Gruvbergets topp, reserveras för utveckling av cykling.

3.6 Skoter

Gruvbeget ska vara tillgängligt att nå med skoter vintertid. Gruvberget nås via entréerna från söder och nordöst. Parkering och grillplats med vindskydd föreslås i slutet av skidbacken. Övriga parkeringsytor ska vara disponierade så det finns möjlighet att vända med skoter. På toppen vid Gruvbergsstugan ska möjlighet till elladdning av skoter finnas. Eventuella omdragningar av skoterleder kan komma att ske på grund av ny infrastruktur till Boden Industrial Park. Nära dialog med skoterföreningarna blir viktig.

Foto på cyklister på Örngårdsberget

3.7 Att samas i skogen

Nedan redovisas inriktningen vad gäller avvägning mellan olika intressen på Gruvberget.

Lugn rekreation

För många människor är skogen betydelsefull för välbefinnandet. Att främja attraktiva skogar för upplevelser och rekreation utgör ett viktigt bidrag för folkhälsan. Gruvberget ska uppfattas som en trygg plats för alla oavsett kön, ålder, etnicitet, funktionsvariation och tid på dygnet. Det ska vara ett trevligt och överskådligt område, som hålls rent och prydligt för att skapa en så välkomnande miljö som möjligt. Det ska finnas platser inom området som pekas ut för lugnare aktiviteter och ökad hänsyn.

Fartfylld rekreation

Gruvberget ska främja aktiviteter och friluftsliv för samtliga invånare, alltifrån skolklasser, rörelsenedsatta eller nyinflyttade med liten skogs- eller natur vana till den vana motionären eller frilufsaren. På Gruvberget ska nuvarande verksamheter kunna utvecklas och gärna få tillskott av ytterligare aktiviteter inom området. Elitverksamhet får inte utvecklas på bekostnad av breddverksamhet.

Hänsyn till vegetation

Utvecklingen av Gruvberget ska visa stor hänsyn mot och bygga vidare på de kvalitéer som området har i dag. Bergets naturvärden och skogsmiljöer ska värnas och utvecklas för att fortsatt ge besökarna växelrika naturupplevelser. Många av aktiviteterna på Gruvberget har skogen som sin huvudsakliga domän, vilket också är ett av huvudsyftena med området. Dock kan vissa aktiviteter ställa krav på till exempel utrustning, anläggningar, framkomlighet eller bredare vägar vilket kan motsättas i syftet att skydda och värna de naturvärden som finns. Här är det viktigt med en avvägning mellan de olika intressena för att vid utveckling av området också värna dess naturvärden.

FORTSATT ARBETE:

- ARBETA FRAM EN GENOMFÖRANDEPLAN MED ÅTGÄRDER SAMT FINANSERING AV DESSA I NÄRA DIALOG MED FÖRENINGARNA.

- I NÄRA DIALOG MED NATURSKYDDSFÖRENINGEN TA FRAM SKÖTSELRÅD.

4. Rutiner och skötsel

I området finns ett antal fornlämningar. Fornlämningarna avser bland annat gruvområde och fångstgropssystem. Beroende vilka utvecklingsåtgärder som är aktuella så behöver dessa beaktas.

Gruvberget omfattas av riksintresse för totalförsvaret, Gruvbergets övningsfält. I det fortsatta arbetet med genomförande av utvecklingsåtgärder blir dialogen med Försvarmakten och Fortifikationsverket av stor vikt.

Gruvberget ligger inom vinterbetesmarken för Gällivare skogssameby. I det fortsatta arbetet med genomförande av utvecklingsåtgärder blir dialogen med samebyn av stor vikt.

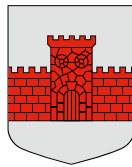
Naturvård handlar om att skydda och vårda värdefulla områden för biologisk mångfald och friluftsliv. Det handlar även om att främja människors hälsa och välbefinnande genom vårt behov av naturupplevelser. Bodens kommun verkar för ekosystemens långsiktiga hållbarhet och biologiska mångfald genom att bedriva ett hållbart skogsbruk. I de skogsområden som finns på Gruvberget ska avvägningar göras för att utveckla skogens sociala värden, bevara och utveckla skogens naturvärden och vårda och lyfta fram befintliga kulturmiljövärden. Avgränsningar och beslut om eventuella åtgärder ska göras med stöd av befintliga inventeringar och beslutsunderlag. I de fall motstående intressen uppstår genomförs samråd med berörda funktioner inom kommunen och beslut fattas om vilket långsiktigt mål samt vilken skötselåtgärd som är lämplig.

Underhållet av stig- och ledssystemet ska planeras utifrån dess huvudsakliga verksamhet och de tillgänglighetskrav som är utpekade för området. Vissa spårssystem kräver tätare tillsynsintervall än andra. Vid utveckling av stig- och ledssystemet ska vissa sträckor tillgängliggöras för särskilda målgrupper exempelvis Mullestig för barn och unga samt tillgänglighetsstig för funktionsnedsatta. Skidspåret kräver exempelvis underhåll i början av säsongen när underlaget ska iordningsställas samt i direkt anslutning till snöfall. I ett första läge behöver befintliga stigar/leder som skall vara gemensamma för alla aktivitetsgrupper röjas/breddas så att konflikter inte uppstår.

Vandringslederna ska beläggas med flis för att vara tydliga i terrängen och skapa en jämnare yta så halk- och snubbelskador undviks. Flisbeläggningen görs ”på plats” genom att borttröjt material flisas löpande där det växer.

Löpande underhåll planeras och budgeteras på de områden som inte är förenings specifika.

Underhållsbehovet på rastplatser kan med fördel överenskommas med de föreningar som nyttjar dem.

**BODENS
KOMMUN**

2022, MAJ

Teckenförklaring

- Parkering
- Café
- Grillplatser
- Utsiktplats
- Entréer
- Vandringsled
- Cykelled
- Skoterled
- Spångssystem
- Fornlämning
- Nyckelbiotop "Kalkällan"
- Värdefull och skyddsvärd skog
- Skidbacke
- Område för cykel
- Skidlekområde
- Upplevelseslinga i naturen
- Infrastrukturområde